

MJERENJE FINANCIJSKE PISMENOSTI I FINANCIJSKE UKLJUČENOSTI U HRVATSKOJ – 2023.

HRVATSKA NARODNA BANKA

HANFA

© 2023 Ipsos. All rights reserved. Contains Ipsos' Confidential and Proprietary information and may not be disclosed or reproduced without the prior written consent of Ipsos.

GAME CHANGERS

Sadržaj

01

Metodologija

02

Financijska pismenost

03

Digitalna financijska pismenost

04

Upravljanje financijama i priprema za mirovinu

05

Financijski proizvodi i usluge

06

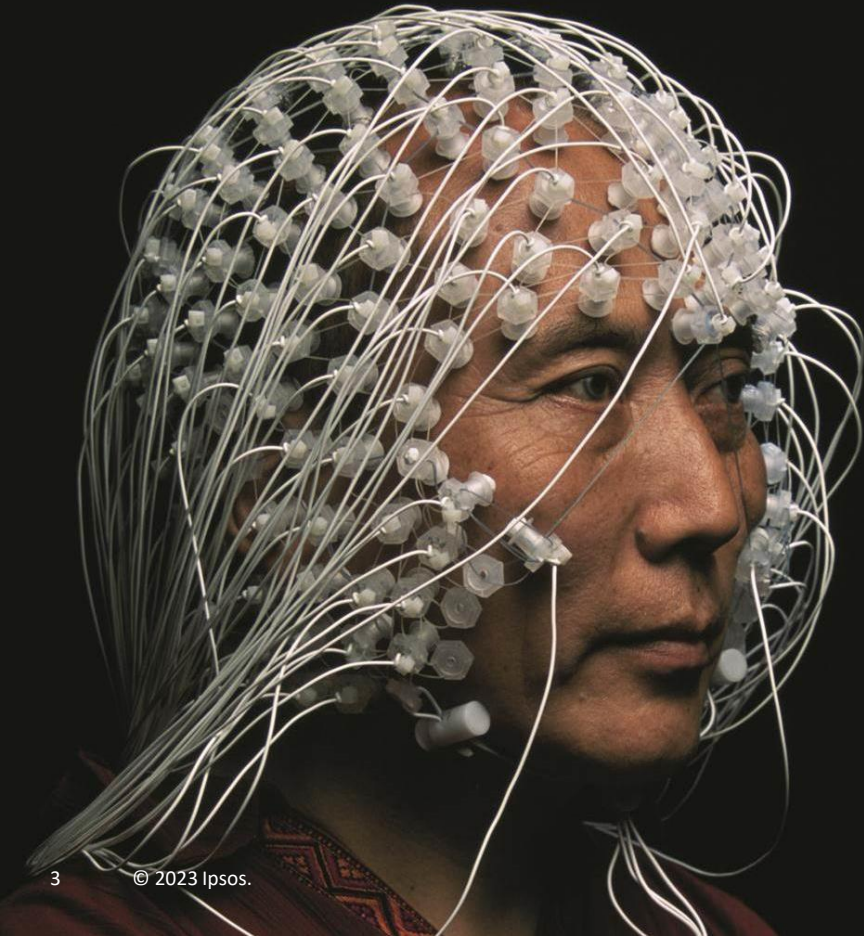
Financijska otpornost građana

07

Stavovi prema štednji i potrošnji

08

Addendum

METODOLOGIJA

Metoda, uzorak i ciljevi

VRSTA ISTRAŽIVANJA I TRAJANJE TERENA

- Kvantitativno istraživanje
- F2F CAPI (osobna anketa uz korištenje računala)
- Trajanje terena: od 2. do 21. ožujka 2023.

UZORAK

- 18-79 godina
- Nacionalno reprezentativan po dobi, spolu, regiji, veličini naselja te obrazovanju.
- N = 1630 bruto uzorak, stopa odgovora 61,3%, za finalni uzorak od N = 1000.

CILJEVI ISTRAŽIVANJA

- Istraživanje financijske pismenosti, financijske uključenosti i digitalne financijske pismenosti građana Hrvatske
- Prikupiti informacije o financijskom ponašanju, stavovima i znanju o financijama građana Hrvatske

Struktura uzorka

Spol	Ženski	51%
	Muški	49%
Dob	18 – 19 godina	2%
	20 – 29 godina	15%
	30 – 39 godina	17%
	40 – 49 godina	17%
	50 – 59 godina	18%
	60 – 69 godina	21%
70 – 79 godina	10%	
Visina obrazovanja	Osnovna škola	22%
	Srednja škola	56%
	Više i visoko obrazovanje	21%
Mjesečni prihodi kućanstva	Do 796 eura	28%
	Od 796 do 1327 eura	10%
	Više od 1327 eura	26%
	Ne zna / Ne želi odgovoriti	37%

Zagreb i okolica (županije): Grad Zagreb, Zagrebačka županija
Sjeverna Hrvatska (županije): Krapinsko-zagorska, Varaždinska, Koprivničko-križevačka, Bjelovarsko-bilogorska, Virovitičko-podravskaa, Međimurska
Slavonija (županije): Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska
Banovina, Kordun i Lika (županije): Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Ličko-senjska
Hrvatsko primorje i Istra (županije): Primorsko-goranska, Istarska
Dalmacija (županije): Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska, Dubrovačko-neretvanska

N=1.000

Podaci su ponderirani po spolu, dobi, regiji, veličini naselja te obrazovanju kako bi što kvalitetnije predstavljali opću populaciju RH.

Razlike među podgrupama testirane su za **razinu pouzdanosti od 95%**.

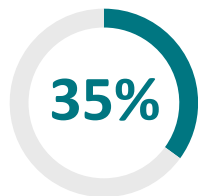
Veličina naselja	Manje od 3.000 stanovnika	41%
	Od 3.000 i 15.000 stanovnika	15%
	Od 15.000 do 100.000 stanovnika	20%
	Od 100.000 do 1.000.000 stanovnika	24%
Regija	Zagreb i okolica	27%
	Sjeverna Hrvatska	17%
	Slavonija	15%
	Banovina, Kordun i Lika	8%
	Istra, Primorje i Gorski Kotar	12%
	Dalmacija	20%

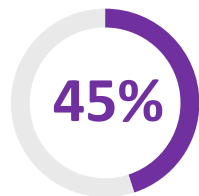
FINANCIJSKA PISMENOST

Sastavnice financijske pismenosti

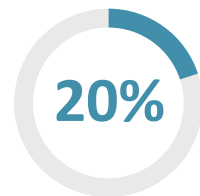
Financijsko znanje

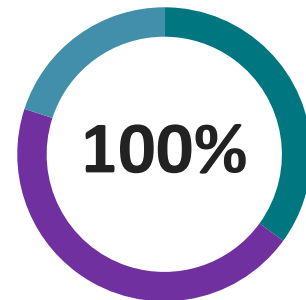
Financijsko ponašanje

Odnos prema trošenju novca

Financijska pismenost

4 zadatka i 1 pitanje kojima se utvrđuje razumijevanje osnovnih ekonomskih koncepata
Maksimalno 7 bodova

15 pitanja kojima se utvrđuje savjesnost i metodičnost pri vođenju vlastitih financija
Maksimalno 9 bodova

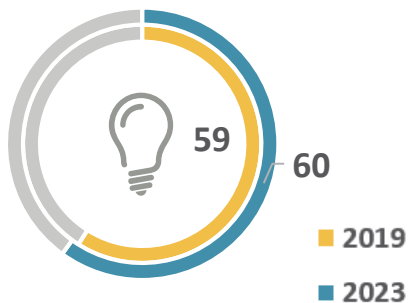
2 tvrdnje kojima se utvrđuje tendencija trošenja novca nasuprot štednje
Maksimalno 4 boda

Kombinacija financijske svijesti, znanja, vještina, stavova i ponašanja potrebnih za donošenje dobrih financijskih odluka i konačno postizanje individualnog financijskog blagostanja.*
Maksimalno 20 bodova

*Definicija OECD-a (2022), *OECD/INFE Toolkit for Measuring Financial Literacy and Financial Inclusion 2022* (str. 6) - [link](#)

Financijska pismenost građana Hrvatske

Prosječna financijska pismenost

12,0/20,0

Prosječna ocjena građana Hrvatske iznosi **12 od mogućih 20 bodova ili 60%** ostvarenih bodova. U odnosu na 2019. nema značajne razlike.

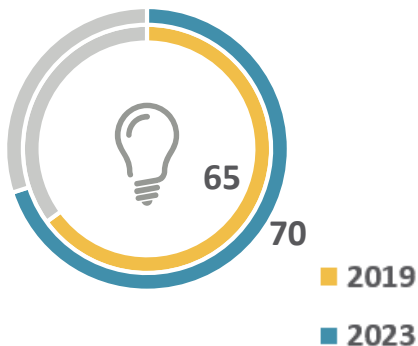
Koje su razlike među skupinama?

- Mlađi od 19 su dobna skupina s najnižom ocjenom (**10,9**) dok najvišu ocjenu imaju oni u dobi 40-49 (**12,4**) i 50-59 (**12,3**).
- Osnovno (**11,2**) vs. visoko obrazovanje (**13,1**).
- Prihodi kućanstva niži od 796 eura (**11,3**) vs. prihodi viši od 796 eura (**12,6**).
- Prema veličini naselja, ispitanici iz naselja manjih od 3.000 stanovnika imaju najnižu ocjenu (**11,4**), a najvišu imaju oni u tri najveća grada (**12,8**).
- Regionalno, ocjena je najniža u Sjevernoj Hrvatskoj (**10,6**), a najviša u Zagrebu i okolici (**12,8**), potom u Slavoniji, Banovini, Kordunu i Lici (**12,5**).

Financijsko znanje građana Hrvatske

Financijsko znanje

(postotak ostvarenih od mogućeg broja bodova)

4,91/7,0

Prosječna ocjena građana Hrvatske iznosi **4,91 od mogućih 7 bodova ili 70%** ostvarenih bodova.

Ovo je značajan rast u odnosu na 2019. godinu.

Koje su razlike među skupinama?

- Po dobi, mlađi od 20 (**4,4**) i stariji od 70 (**4,2**) imaju najniže ocjene, dok oni od 40 do 49 godina imaju najviše (**5,1**).
- Osnovno (**4,5**) vs. visoko obrazovanje (**5,4**).
- Prihodi kućanstva niži od 796 eura (**4,5**) vs. prihodi viši od 796 eura (**5,2**).
- Ispitanici iz naselja manjih od 3.000 stanovnika imaju najnižu ocjenu (**4,5**) a oni iz naselja većih od 100.000 stanovnika najvišu (**5,5**).
- Regionalno, najniža ocjena je u Sjevernoj Hrvatskoj (**4,3**), a najviša u Zagrebu i okolici (**5,4**).

Financijsko znanje građana Hrvatske

95% (75% 2019.) građana svjesno je utjecaja inflacije na život, a **75% (61% 2019.)** zna riješiti zadatak s inflacijom – **izrazito veliki rast znanja u zadacima s inflacijom u usporedbi s 2019. je najvjerojatnije posljedica trenutnog ekonomskog konteksta.**

86% (88% 2019.) razumije zadatak koji zahtjeva shvaćanje koncepta kamate na zajam. Ovo je blagi pad u usporedbi s 2019.

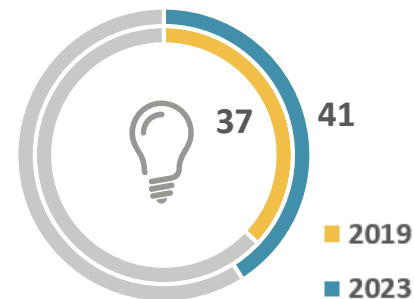
59% (63% 2019.) građana zna izračunati jednostavnu kamatu. Ovo je blagi pad u usporedbi s 2019.

32% (36% 2019.) građana zna izračunati složenu kamatu, što je također blagi pad u usporedbi s 2019.

76% (74%) građana upoznato je da su visoki rizici povezani s potencijalno visokim zaradama. Ovo je blagi rast u usporedbi s 2019.

74% (64%) građana svjesno je koristi diversifikacije u svrhu zaštite od rizika. U usporedbi s 2019., imamo značajan rast.

Visoko financijsko znanje

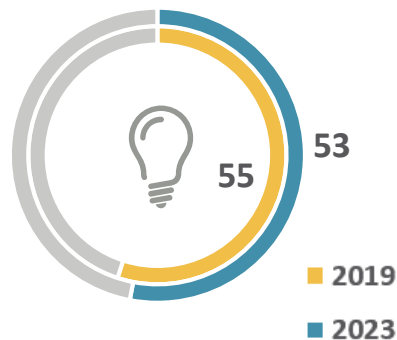

41%

41% građana ima ocjenu 6 ili 7 što se prema OECD-u smatra **visokim financijskim znanjem.** Ovo predstavlja blagi rast u odnosu na 2019.

Financijsko ponašanje građana Hrvatske

Financijsko ponašanje

4,73/9,0

Prosječna ocjena građana Hrvatske iznosi **4,73 od mogućih 9 bodova ili 53% ostvarenih bodova.**
U odnosu na 2019. nema značajne razlike.

Koje su razlike među skupinama?

- Muškarci imaju nižu ocjenu od žena (**4,5 vs. 4,9**).
- Mlađi od 19 imaju najnižu (**4,4**), a ispitanici u dobi 40-49 godina najvišu (**4,9**) ocjenu.
- Visokoobrazovani ispitanici imaju višu ocjenu (**5,1**) od onih sa završenom osnovnom ili srednjom školom (**4,6**).
- Najniži prihodi kućanstva (**4,5**) vs. najviši prihodi (**5,0**).
- Ispitanici iz naselja manjih od 15.000 stanovnika imaju najnižu (**4,6**), a oni iz naselja veličine 15-100.000 najvišu ocjenu (**5,0**).
- Sjeverna Hrvatska (**4,2**) i Dalmacija (**4,4**) imaju najniže, a Slavonija (**5,4**) i Zagreb i okolica (**5,0**) najviše ocjene.

Financijsko ponašanje građana Hrvatske

91% građana sami ili zajedno s nekim drugim donosi svakodnevne odluke o vlastitom novcu

86% račune uvijek ili često plaća na vrijeme

70% građana uvijek ili često pažljivo razmisli prije nego nešto kupi

68% pažljivo vodi računa o svojim financijskim poslovima

63% osobno vodi financije kućanstva i imaju kućni budžet

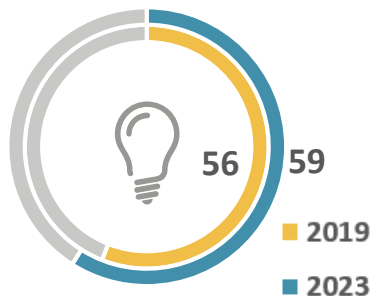
56% prati svoju potrošnju

55% odvaja novac za račune od novca za svakodnevnu potrošnju

47% postavlja dugoročne financijske ciljeve i teži njihovom ostvarenju

Odnos prema novcu građana Hrvatske

Odnos prema novcu

2,37/4,0

Prosječna ocjena građana Hrvatske iznosi **2,37** od moguća **4 boda** ili **59%** ostvarenih bodova.

Ovo je blagi rast u odnosu na 2019. godinu.

Koje su razlike među skupinama?

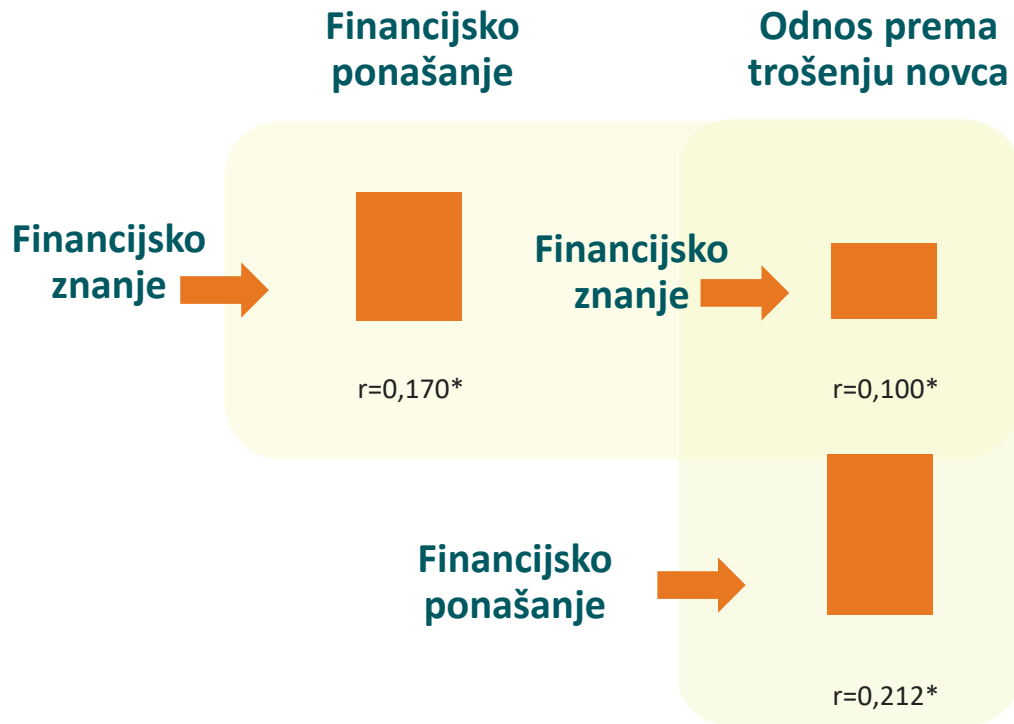
- Mlađi od 19 imaju najnižu (**2,0**), a građani u dobi 50-59 godina najvišu ocjenu (**2,6**).
- Osnovna škola (**2,1**) naprema visoko obrazovanje (**2,6**).
- Prema regijama, Sjeverna Hrvatska, Istra, Primorje i Gorski kotar imaju najnižu ocjenu (**2,1**), a Banovina, Kordun i Lika najvišu (**2,7**).

Stavovi koji mjere odnos prema novcu:

25% građana živi za danas ne misleći na budućnost, dok **43%** radi suprotno.

33% građana preferira trošiti novac danas nego dugoročno štedjeti, a **34%** radi suprotno.

Odnos među komponentama financijske pismenosti

Financijsko ponašanje je u manjoj mjeri povezano s financijskim znanjem te nešto više s osobnim odnosom prema trošenju novca.

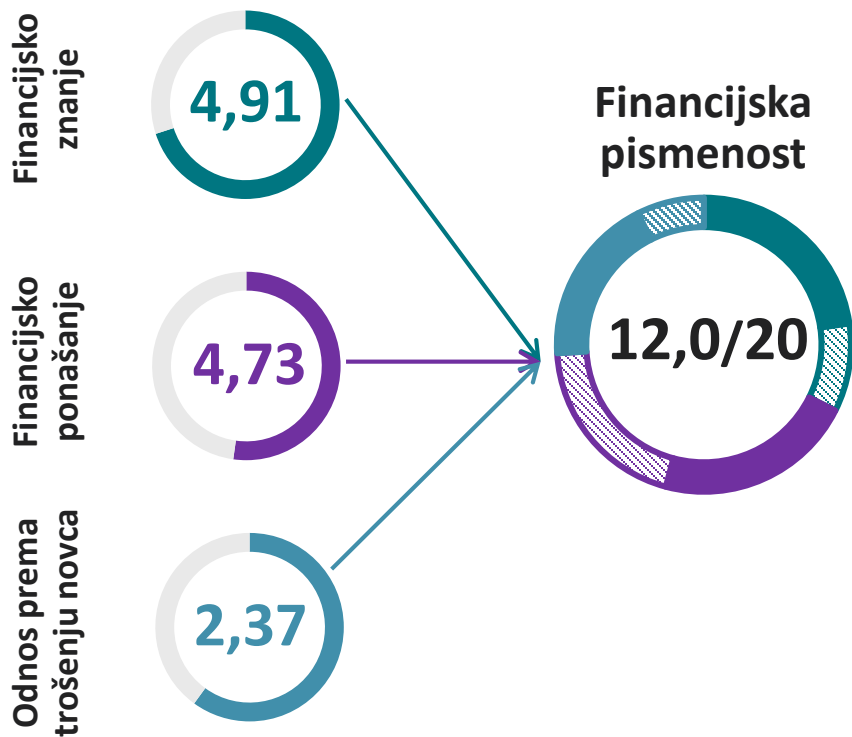
Iako su statistički značajni, koeficijenti korelacije su niski.

To govori kako su komponente financijske pismenosti relativno neovisne jedna o drugoj.

r-pearsonov koeficijent korelacije – ukazuje na tendenciju zajedničkog kovariranja rezultata u različitim komponentama. Mogući raspon koeficijenta je od -1 do 1.

* Koeficijent korelacije je statistički značajan na razini od 5%

Ukupni rezultati

Sva tri indikatora financijske pismenosti ostavljaju prostor za poboljšanje

- Rezultati na skali financijskog znanja se najviše pozitivno ističu
- Najlošiji su rezultati na skali financijskog ponašanja
- Ipak, sva tri indikatora imaju prostora za poboljšanje
- Posebno se treba fokusirati na edukaciju:
 - Najmlađih i najstarijih ispitanika
 - Ispitanika s nižim razinama obrazovanja
 - Ispitanika s nižim prihodima kućanstva

DIGITALNA FINANCIJSKA PISMENOST

Sastavnice DIGITALNE financijske pismenosti

Znanje

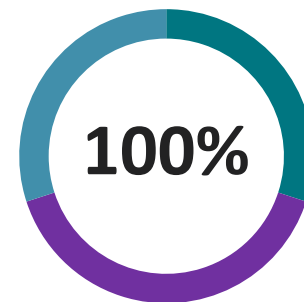
Ponašanje

Stavovi

Digitalna financijska pismenost

3 pitanja vezana uz poznavanje digitalnih tehnologija.
Maksimalno 3 boda

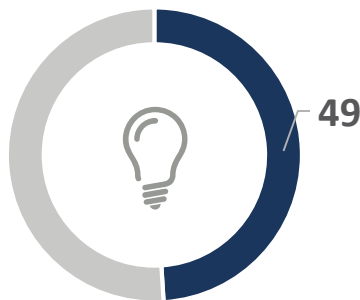
4 pitanja vezana uz ponašanja u digitalnom svijetu.
Maksimalno 4 boda

3 tvrdnje kojima se utvrđuju „pametni” stavovi vezani uz ponašanje u digitalnom svijetu.
Maksimalno 3 boda

Kombinacija znanja, ponašanja i stavova.
Maksimalno 10 bodova

DIGITALNA financijska pismenost – UKUPNO

Digitalna financijska pismenost

4,87/10,0

Prosječna ocjena građana Hrvatske iznosi **4,87 od mogućih 10 bodova** ili **49%** ostvarenih bodova.

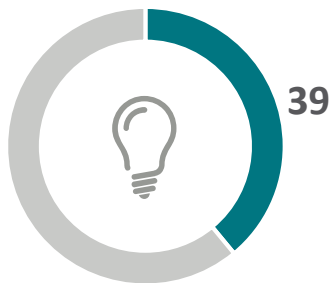
Koje su razlike među skupinama?

- Dobne skupine s najboljom ukupnom ocjenom su u rasponu od 20 do 49 godina (**5,4 - 5,5**). Najlošiju ocjenu imaju stariji od 70 (**3,0**).
- Osnovno (**3,5**) vs. visoko obrazovanje (**5,8**).
- Najniži prihodi kućanstva (**4,1**) vs. najviši prihodi (**5,7**).
- Prema veličini naselja, ispitanici iz naselja manjih od 3.000 stanovnika imaju najnižu ocjenu (**4,5**), a najvišu imaju oni u naseljima veličine 15 do 100.000 stanovnika (**5,3**).
- Regionalno, ocjena je najniža u Sjevernoj Hrvatskoj (**4,2**), a najviša u Istri, Primorju i Gorskom kotaru (**5,5**).

DIGITALNA financijska pismenost – ZNANJE

Znanje

(postotak ostvarenih od mogućeg broja bodova)

1,18/3,0

Prosječna ocjena građana Hrvatske iznosi **1,18 od moguća 3 boda ili 39%** ostvarenih bodova.

Koje su razlike među skupinama?

- Najnižu ocjenu imaju najstariji ispitanici, starosti 70-79 godina (**0,6**). Ispitanici u dobi 60-69 godina imaju ocjenu sličnu prosjeku (**1,1**).
- Osnovno (**0,8**) vs. visoko obrazovanje (**1,4**).
- Najniži prihodi kućanstva (**1,0**) vs. najviši prihodi (**1,5**).

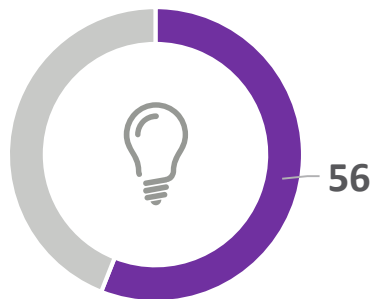
Što je mjereno?

- **38%** zna da digitalni financijski ugovor ne zahtijeva potpisivanje ugovora u papirnatom obliku da bi se smatrao valjanim
- **46%** zna da se osobni podaci koje javno dijele na internetu mogu koristiti za ciljanje personaliziranih komercijalnih ili financijskih ponuda
- **35%** zna da kriptovalute nisu zakonito sredstvo plaćanja baš kao što su novčanice i kovanice

DIGITALNA financijska pismenost – PONAŠANJE

Ponašanje

(postotak ostvarenih od mogućeg broja bodova)

2,22/4,0

Prosječna ocjena građana Hrvatske iznosi **2,22** od moguća **4** boda ili **56%** ostvarenih bodova.

Koje su razlike među skupinama?

- Najmlađi ispitanici imaju najvišu ocjenu (**2,7**). Ocjena pada s porastom godina te je najniža u najstarijih (70-79) godina (**1,6**).
- Osnovno (**1,7**) vs. visoko obrazovanje (**2,6**).
- Najniži prihodi kućanstva (**1,9**) vs. najviši prihodi (**2,5**).

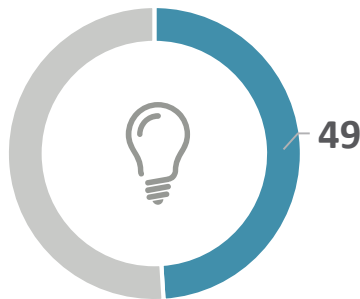
Što je mjereno?

- **90%** nikada ne dijeli lozinke/PIN-ove svog bankovnog računa sa bliskim prijateljima
- **Ali, čak 52%** uopće ne mijenja redovito lozinke na internetskim stranicama koje koristi za online kupovinu i osobne financije
- **88%** nikada ne dijeli informacije o svojim osobnim financijama javno na internetu
- **Samo 22%** prije kupnje financijskog proizvoda na internetu uvijek provjerava je li pružatelj reguliran u Hrvatskoj

DIGITALNA financijska pismenost – STAVOVI

Stavovi

(postotak ostvarenih od mogućeg broja bodova)

1,47/3,0

Prosječna ocjena građana Hrvatske iznosi **1,5** od moguća **3** boda ili **49%** ostvarenih bodova.

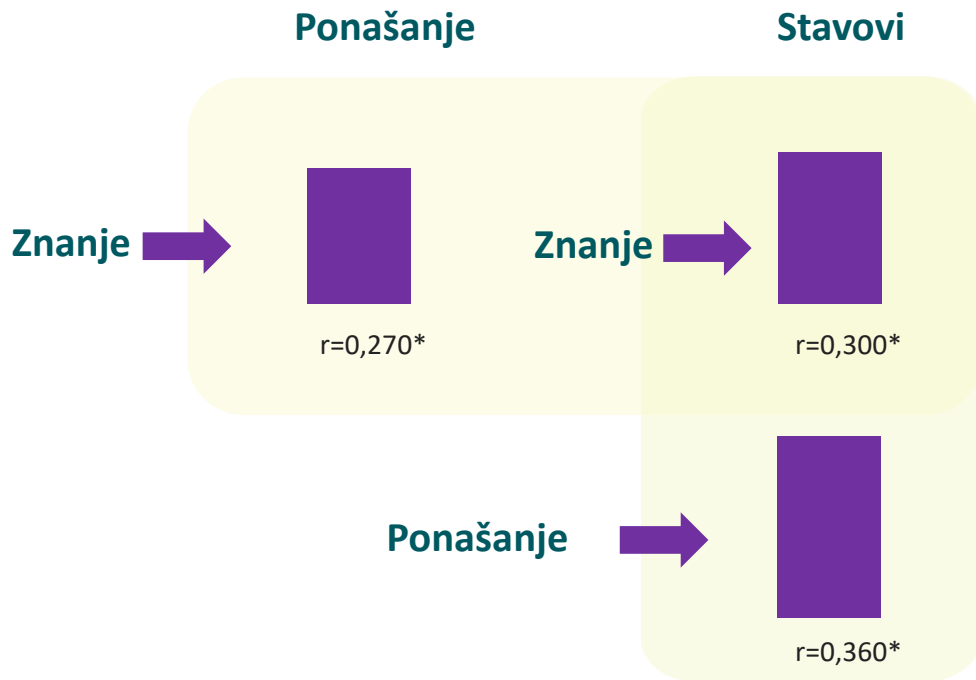
Koje su razlike među skupinama?

- Po dobi, najbolje ocjene imaju ispitanici 20-29 i 40-49 godina starosti (**1,7**), a najniže oni najstariji (70-79 godina) (**0,9**).
- Osnovna škola (**1,0**) naprema visoko obrazovanje (**1,8**).
- Najniži prihodi kućanstva (**1,2**) vs. najviši prihodi (**1,7**).
- Sjeverna Hrvatska (**1,1**) vs. Istra, Primorje i Gorski kotar (**1,8**).

Što je mjereno?

- **32%** se uopće ne slaže da je sigurno kupovati na internetu putem javnih Wi-Fi mreža
- **40%** se u potpunosti slaže da je važno obratiti pozornost na sigurnost stranice prije obavljanja online transakcije (npr. https, ili certifikat)
- **46%** se uopće ne slaže da nije važno pročitati uvjete korištenja u slučaju kupovine ili ugovaranja usluge na internetu

Odnos među komponentama DIGITALNE financijske pismenosti

Ponašanje u digitalnom svijetu u manjoj mjeri je povezano sa znanjem nego sa stavovima.

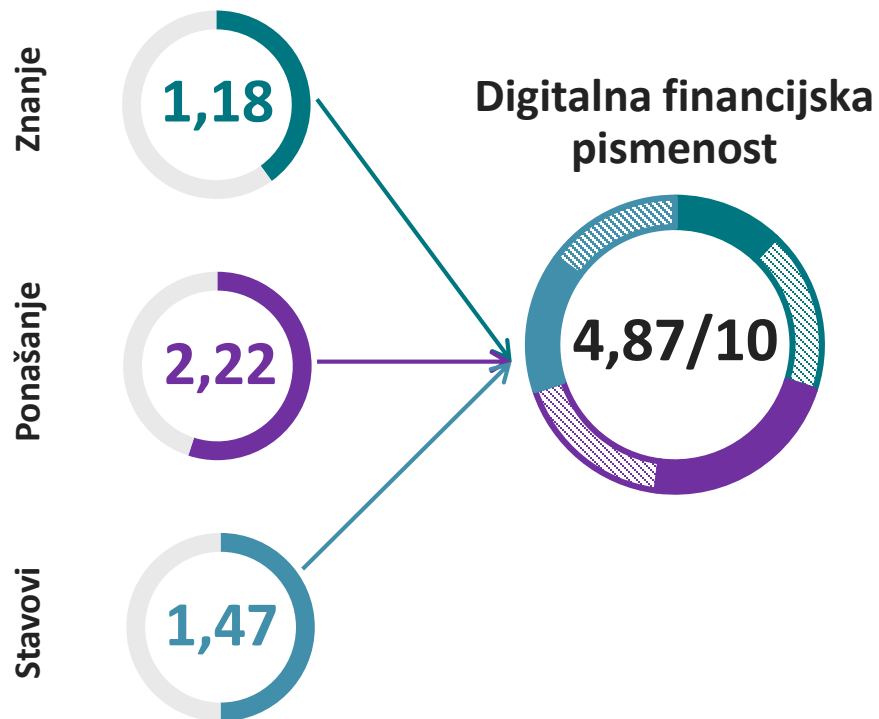
Iako su statistički značajni, koeficijenti korelacije su slabi.

Povezanost među komponentama digitalne pismenosti nešto je veća nego povezanost komponenata opće financijske pismenosti, no uočeni obrazac je sličan.

r-pearsonov koeficijent korelacije – ukazuje na tendenciju zajedničkog kovariranja rezultata u različitim komponentama. Mogući raspon koeficijenta je od -1 do 1.

* Koeficijent korelacije je statistički značajan na razini od 5%

Ukupni rezultati

Sva tri indikatora digitalne finansijske pismenosti ostavljaju prostor za poboljšanje

- Najbolji rezultati su na skali ponašanja
- Najlošiji su na skali znanja
- Sva tri indikatora imaju dosta prostora za poboljšanje
- Posebno se treba fokusirati na edukaciju:
 - Najstarijih ispitanika (70+)
 - Ispitanika s nižim razinama obrazovanja
 - Ispitanika s nižim prihodima kućanstva

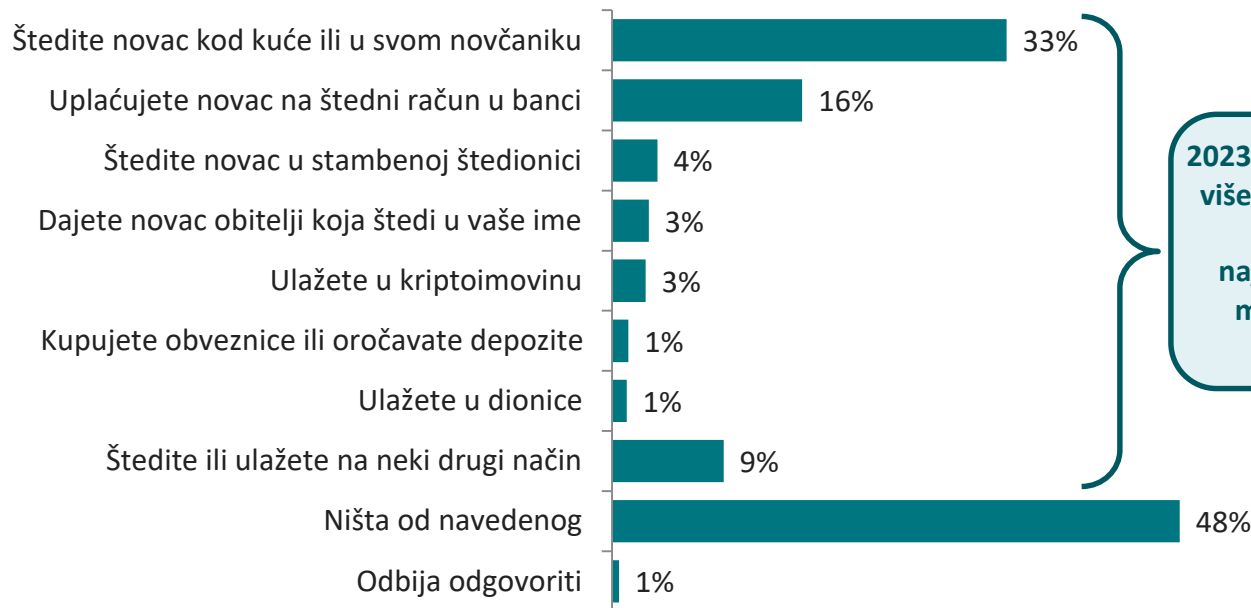

UPRAVLJANJE FINANCIJAMA I PRIPREMA ZA MIROVINU

Oko polovine građana koristi barem jedan oblik aktivne štednje

Samo 51% građana štedi na barem jedan od ponuđenih načina. Trećina građana štedi čuvanjem novca u kući ili novčaniku, a samo šestina ih uplaćuje na štedni račun. **Građani koji ne štede aktivno najčešće su osnovnog obrazovanja, s prihodima kućanstva nižim mjesečnim prihodima od 796 eura te su stariji od 70 godina.** Promatrano prema regijama, stanovnici **Sjeverne Hrvatske i Dalmacije štede rjeđe** od ostalih.

Aktivna štednja

2023. 51% ispitanika koristi jedan ili više oblika aktivne štednje, dok ih je 2019. bilo 68%. Pad je najvjerojatnije posljedica lošije makroekonomske situacije u odnosu na 2019. godinu.

QF2. Radite li nešto od sljedećeg za sebe ili svoje kućanstvo?

QF3. U proteklih 12 mjeseci jeste li [osobno] štedjeli novac na bilo koji od sljedećih načina, bez obzira na to imate li još uvijek taj novac?

Uzorak: N=1000

Većina građana ima barem okvirni plan za financiranje mirovine

Iako obavezni, **na prvi stup mirovinskog osiguranja kao izvor financija u mirovini računa 2/3 građana, a na drugi stup njih 45%**. Treći stup kao izvor financija navodi tek 10% građana. Čak 23% planira raditi u mirovini. Oko 10% građana starih 30-39 godina još nema nikakve planove za mirovinska primanja, a i među onima u dobi od 40 do 60 godina taj udio je oko 7-8 posto.

Planovi za mirovinska primanja

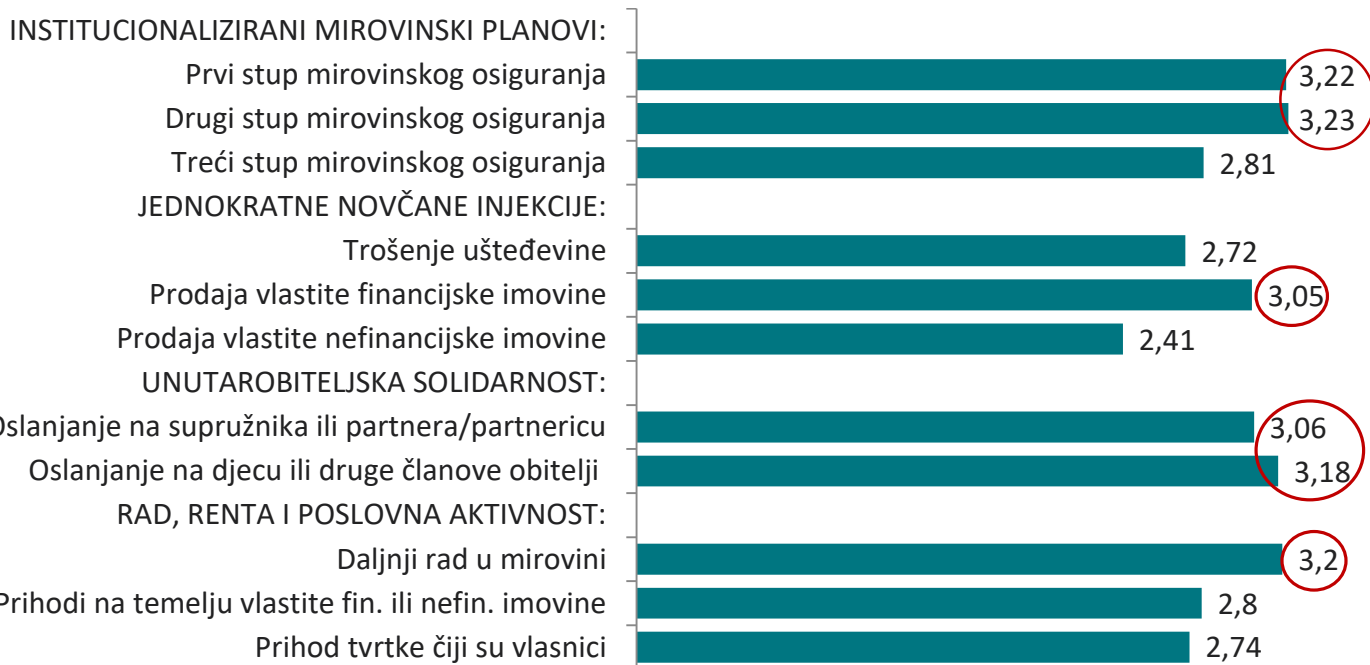
2023. 90% ispitanika navodi barem jedan plan financiranja mirovine, dok ih je 2019. bilo 92%. Razlika nije značajna.

QF9. A kako ćete financirati svoju mirovinu, odnosno kako je financirate?

*Uzorak korišten za izračun aritmetičkih sredina mijenja se ovisno o opciji, jer se za izračun uzimalo samo ispitanike koji su na skali procjene sigurnosti u mirovinske planove odgovorili u rasponu 1-5 (1= najviša sigurnost)

Percepcija sigurnosti u vlastite mirovinske planove

Sigurnost u vlastite mirovinske planove raste s godinama, pri čemu su osobe starije od 50 godina znatno sigurnije od mlađih. Sigurnost također **raste s obrazovanjem i s mjesečnim primanjima**. Ispitanici iz naselja s više od 100.000 stanovnika češće smatraju da imaju **dobro razrađene planove**. Regionalno, **najsigurniji su stanovnici Zagreba i okolice**, a nakon njih oni iz Slavonije te Dalmacije. Banovina, Kordun i Lika imaju najveći postotak građana koji smatraju da nemaju dobro razrađene planove (36%), ili nemaju nikakve planove (30%).

Građani koji se oslanjaju na prvi i drugi stup, unutarobiteljsku solidarnost, ali i rad u mirovini, izražavaju nižu razine sigurnosti.

*Ispitanici su odgovarali na skali od 1 do 5 gdje 1 označava visoku, a 5 nisku razinu sigurnosti da su napravili dobre financijske planove za svoje umirovljenje. Stoga niži prosjek označava višu sigurnost.

QF8. Koliko ste sigurni da ste napravili dobre financijske planove za svoje umirovljenje?

*Uzorak korišten za izračun aritmetičkih sredina mijenja se ovisno o opciji, jer se za izračun uzimalo samo ispitanike koji su na skali procjene sigurnosti u mirovinske planove odgovorili u rasponu 1-5 (1= najviša sigurnost)

FINANCIJSKI PROIZVODI I USLUGE

Poznavanje i korištenje financijskih proizvoda

Uključuje proizvode poput: tekući i žiro račun, stambena štednja, životno i neživotno osiguranje, dobrovoljni mirovinski fondovi, razne vrste kredita i slično. Ukupno je testirano 18 proizvoda

98% je upoznato barem s jednim proizvodom

88% građana je navelo da koristi barem jedan financijski proizvod. Ostali nisu dali odgovor, ili tvrde da ne koriste nijedan (uglavnom najstariji i najmlađi ispitanici)

54% građana je u zadnje dvije godine odabralo / ugovorilo neki financijski proizvod

41% građana se detaljno raspituje prije ugovaranja financijskih usluga, no čak **26%** građana je ugovorilo financijske proizvode bez razmatranja alternativa

57% građana navodi kako su na njihovu odluku o odabiru proizvoda utjecale informacije od prijatelja, obitelji ili poznanika. Puno manje ih je koristilo neovisne izvore informacija – **25%** internet stranicu za usporedbu cijena, **8%** neovisnog financijskog savjetnika, a gotovo nitko specijalističke izvore informacija

Poznavanje financijskih proizvoda raste razmjerno s razinom obrazovanja te mjesečnim prihodima

Korištenje financijskih proizvoda je također snažno povezano s razinom obrazovanja i prihoda, ali i sa dobi – najviše proizvoda koriste građani srednje dobi

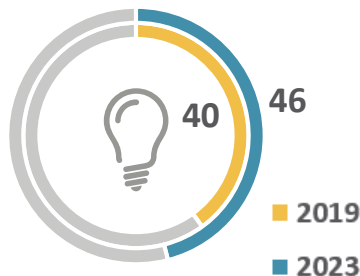
FINANCIJSKA OTPORNOST GRAĐANA

Svaki drugi građanin nije u stanju pokriti nenadane troškove u visini mjesečnih prihoda, a oko dvije trećine (68%) kućanstava bi nakon gubitka glavnog izvora prihoda moglo pokrivati troškove života samo 3 mjeseca ili manje

Očekivano, sposobnost pokrivanja nenadanih troškova raste razmjerno s visinom prihoda, ali i s razinom obrazovanja. U odnosu na 2019., porastao je udio građana koji mogu podnijeti izdatkovni šok. Visina obrazovanja i visina mjesečnih prihoda također značajno produžuju vremenski period koje kućanstvo može izdržati nakon gubitka glavnog izvora prihoda.

Izdatkovni šok

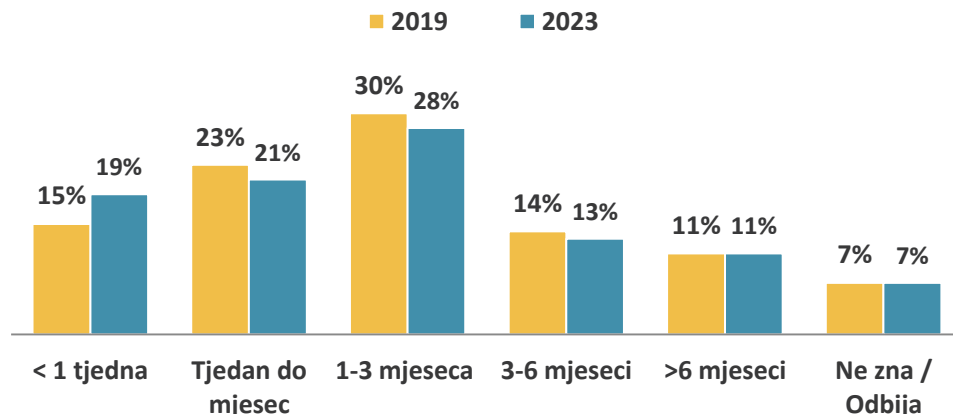
(% ispitanika koji bi ga mogao podnijeti)

46%

Manje od polovine građana bilo bi u stanju pokriti trošak u visini mjesečnih primanja

Duljina pokrivanja troškova života nakon gubitka glavnog izvora prihoda

QF4. Biste li trenutno mogli pokriti nenadani trošak u visini vaših mjesečnih primanja bez zaduživanja odnosno bez pomoći obitelji ili prijatelja?

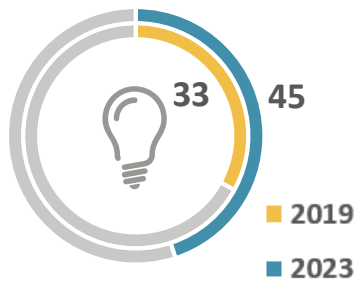
QF13. Kada biste izgubili glavni izvor prihoda kućanstva, koliko bi dugo Vaše kućanstvo moglo nastaviti pokrivati troškove života bez posuđivanja ili selidbe?

Uzorak: N=1000

Pokrivanje životnih troškova je problem za gotovo polovinu građana

Ispitanici nižeg obrazovanja i nižih prihoda kućanstva su znatno češće pogođeni. Osobe najnižih prihoda također imaju ograničenije mogućnosti u situaciji kada moraju spojiti kraj s krajem, pa su češće pribjegavale smanjenju potrošnje i odricanju. Prekovremeni rad je najčešće korišten u dobi od 20 do 49 godina te među ispitanicima iz gradova od 3.000 do 15.000 stanovnika.

U zadnjih 12 mjeseci se dogodilo da prihodi ne pokrivaju troškove

45%

Zbog pogoršanja ekonomske situacije u zadnje četiri godine došlo je do značajnog porasta udjela građana kojima se u zadnjoj godini dogodilo da im prihodi ne pokrivaju životne troškove.

Načini spajanja kraja s krajem u situaciji kada prihodi ne pokrivaju troškove

QF11. Ponekad ljudi smatraju da njihovi prihodi ne pokrivaju u potpunosti njihove troškove života. Je li se to i vama osobno dogodilo u posljednjih 12 mjeseci?

QF12. Što ste učinili da "spojite kraj s krajem" posljednji puta kad vam se to dogodilo? Postoci izračunati na ukupnom uzorku (N=1000)

STAVOVI PREMA ŠTEDNJI I POTROŠNJI

Građani račune uglavnom plaćaju na vrijeme i nisu skloni gomilanju dugova

Stavovi o štednji i potrošnji

% odgovora „U potpunosti” + „Donekle se slažem”
ili „Uvijek” + „Često”

73% je sklono brinuti o plaćanju uobičajenih životnih troškova

70% pažljivo razmišlja prije nego nešto kupi

68% pažljivo vodi računa o svojim finansijskim poslovima

16% trenutačno ima previše dugova

Samo 30% uvijek ili često ostane nešto novca na kraju mjeseca

QS1. Možete li mi reći u kojoj mjeri se vi osobno slažete ili ne slažete s tvrdnjama koje ću vam sada pročitati? (TOP 2 = U potpunosti + Donekle se slažem; BOTTOM 2 = U potpunosti + Donekle se ne slažem)

QS2. A u kojoj mjeri se sljedeće tvrdnje odnose na vas osobno? (TOP 2 = Uvijek + Često; BOTTOM 2 = Rijetko + Nikada)

Ukupni uzorak N=1000, **Uzorak za pojedine tvrdnje bez ispitanika koji su odbili odgovoriti

ADDENDUM

Konstrukcija skala – Financijsko znanje

- Petorica braće dobit će poklon u ukupnom iznosu od 1000 eura koje moraju podijeliti među sobom. Sada zamislimo da braća moraju čekati godinu dana na svoj dio od 1000 eura uz inflaciju koja i dalje iznosi 2 posto. Za godinu dana, hoće li oni biti u mogućnosti kupiti:...
- Prijatelju/poznaniku posudite 25 eura navečer, a on vam vrati tih 25 eura sljedeći dan. Koliku vam je kamatu platio za taj zajam?
- Pretpostavimo da netko položi 100 eura na štedni račun, bez naknade i bez poreza, uz zajamčenu kamatnu stopu od 2% godišnje. Ta osoba ne polaže daljnja sredstva na taj račun i s njega ne povlači novac. Koji iznos u eurima bi osoba imala na računu na kraju prve godine, zajedno s pripisanom kamatom?
- A koji bi iznos bio na računu na kraju pet godina, vodeći računa o tome da nema naknada ili poreznih odbitaka?
- Ako vam netko pruži priliku da zaradite velik novac vjerojatno postoji i šansa da ćete izgubiti mnogo novca
- Visoka inflacija znači brz rast troškova života
- Manje je vjerojatno da ćete izgubiti sav novac ako ga štedite, uložite ili investirate na više mjesta

Konstrukcija skala – Financijsko ponašanje

- Donosite li svakodnevne odluke o vlastitom novcu? / A tko je odgovoran za svakodnevne odluke o novcu u vašem kućanstvu?
- Radite li nešto od sljedećeg za sebe ili svoje kućanstvo? (Priprema plana za upravljanje svojim dohotkom i izdancima; Praćenje vaše potrošnje; Odvajanje novca za račune od novca za svakodnevnu potrošnju; Vođenje evidencije o računima koje uskoro treba platiti kako ne biste propustili platiti ih; Korištenje bankovne aplikacije ili alata za upravljanje novcem radi praćenja svojih izdataka; Organiziranje automatskih plaćanja za trajne naloge)
- U proteklih 12 mjeseci jeste li osobno štedjeli novac na bilo koji od sljedećih načina?
- Koji od sljedećih navoda najbolje opisuje kako ste se odlučili na najnoviji proizvod?
- A za koje izvore informacija smatrate da su najviše utjecali na vašu odluku o tome koji proizvod izabrati?
- Pri „spajanju kraja s krajem” su koristili metode koje ne uključuju zaduživanja
- Slaganje s tvrdnjama:
 - Osobno pažljivo vodim računa o svojim financijskim poslovima
 - Postavljam dugoročne financijske ciljeve i težim njihovom ostvarenju
 - Prije nego što nešto kupim, pažljivo razmislim mogu li si to priuštiti
 - Svoje račune plaćam na vrijeme

Konstrukcija skala – Odnos prema trošenju novca

- **Neslaganje sa sljedećim tvrdnjama – bolji donos prema trošenju novca**
 - Veće mi je zadovoljstvo potrošiti novac nego dugoročno štedjeti
 - Često živim za sadašnji trenutak i puštam da se budućnost dogodi sama od sebe

Konstrukcija skala – Digitalno financijsko znanje

- Digitalni financijski ugovor zahtijeva potpisivanje ugovora u papirnatom obliku da bi se smatrao valjanim
- Osobni podaci koje javno dijelim na internetu mogu se koristiti za ciljanje personaliziranih komercijalnih ili financijskih ponuda
- Kriptovalute su zakonito sredstvo plaćanja baš kao i novčanice i kovanice

Konstrukcija skala – Digitalno financijsko ponašanje

- Dijelim lozinke i PIN-ove svog bankovnog računa sa svojim bliskim prijateljima
- Prije kupnje financijskog proizvoda na internetu provjeravam je li pružatelj reguliran u mojoj zemlji
- Dijelim informacije o svojim osobnim financijama javno na internetu (npr. na društvenim mrežama)
- Redovito mijenjam lozinke na internetskim stranicama koje koristim za online kupovinu i osobne financije

Konstrukcija skala – Stavovi vezani uz ponašanje u digitalnom svijetu

- Mislim da je sigurno kupovati na internetu putem javnih Wi-Fi mreža (npr. u kafićima, zračnim lukama, trgovačkim centrima)
- Važno je obratiti pozornost na sigurnost mrežne stranice prije obavljanja online transakcije (npr. https stranice, sigurnosni logotip ili certifikat)
- Smatram da nije važno pročitati uvjete korištenja kada kupujete nešto ili ugovarate neku uslugu na internetu